

Handläggare
Astrid Thornberg
Telefon: 08-508 25 911

Till
Socialnämnd
2018-02-20

Skrivelse om att värna rätten till personlig assistans

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Veronica Wolgast
Avdelningschef

Sammanfattning

Socialnämnden har fått ”Skrivelse om att värna rätten till personlig assistans” av Lotta Edholm (L), Karin Ernlund(C) samt Erik Slottnér (KD). Författarna för fram att Försäkringskassans ställningstagande, på en dom från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD), gällande personlig assistans kommer få svåröverskådliga konsekvenser. De anser att systemfel utvecklats under åren och att domar gått emot Lagens om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS 1993:387) intentioner samt att regeringen varit passiva i LSS-frågan. Författarna yrkar att:

- Att stadsledningskontoret redogör för vilka konsekvenser förändrad rätts- och myndighetspraxis sedan 1 januari 2015 har fått för stockholmarnas personliga assistans
- Att kommunstyrelsen tillskriver regeringen föra att påtala sin oro inför den försämrade rätten till personlig assistans och de konsekvenser det får för berörda stockholmarna och staden.

I avvaktan på att förslagna lagändringarna träder i kraft samt att LSS-utredningens arbete slutförs fortsätter nämnden att följa utvecklingen inom området samt bistå stadsdelsnämnderna med vägledning. Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat en remiss till socialnämnden för besvarande angående Skrivelse om att värna rätten till personlig assistans från Lotta Edholm (L), Karin Ernlund(C) samt Erik Slottnér (KD). Remisstiden sträcker sig till 9 mars 2018. Övriga remissinstanser är Enskede-Årsta-Vantör, Rinkeby-Kista, Östermalm, Stadsledningskontoret samt KS råd för funktionshinderfrågor.

I november 2016 rapporterar SVT Stockholm om att en dom i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD 2017 ref. 27) riskerar att leda till att den personliga assistansen minskas eller dras in för tusentals personer i landet när det gäller stöd för arbete eller aktiviteter.

Försäkringskassan har lyft fram att tillämpning av domen förväntas få konsekvenser för stat, kommun och enskilda, då assistansersättning inte längre skulle kunna beviljas för väntetid, beredskap och tid mellan preciserade hjälpbehov i samband med aktiviteter utanför hemmet.

Insatsen personlig assistans ges enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialförsäkringsbalken (SFB). 2016 beslutade regeringen om att en särskild utredare ska se över delar av LSS och assistansersättningen, den s.k. LSS-utredningen. Syftet är att få till stånd ändamålsenliga insatser, att lagstiftningen ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet samt att skapa en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling av insatsen personlig assistans. Arbetet med översynen skall vara klart 1 oktober 2018.

I avvaktan på LSS-utredningens betänkande har Socialdepartementet tagit fram förslag till ändringar i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialförsäkringsbalken (SFB 200:110). Förslagen har som huvudsakligt syfte att dämpa effekterna av Högsta förvaltningsdomstolens avgörande och Försäkringskassans rättsliga ställningstagande med anledning av detta. Förslagen föreslås träda i kraft 31 mars 2018.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 14 februari 2018. Socialnämndens och äldre- och funktionshinderfrågor har behandlat ärendet vid sammanträde den 15 februari.

Ärendet

Socialnämnden har fått ”Skrivelse om att värna rätten till personlig assistans” av Lotta Edholm (L), Karin Ernlund(C) samt Erik Slottnér (KD). Skrivelsen har sin utgångspunkt i SVTs rapportering om en dom i Högsta förvaltningsdomstolen och Försäkringskassans rättsliga ställningstagande av den leder till att väntetid och beredskap aldrig inkluderas i rätten till personlig assistans, eftersom det inte utgör kvalificerad hjälp.

Författarna till skrivelsen lyfter fram att Försäkringskassans ställningstagande kommer få svåröverskådliga konsekvenser för stat, kommun och enskilda då bland annat då kommuner kommer behöva ta över insatser som Försäkringskassan idag står. De ser även en risk att personer med funktionsnedsättning kommer tvingas att hamna på ett boende istället för att bo kvar hemma.

De anser att regeringens meddelande om att ändra lagen för att motverka effekterna är bra men att det inte räcker att motverka effekterna av den senaste domen.

Författarna framhåller att systemfel i LSS utvecklats under lång tid, att domar har gått emot LSS reformens intentioner och att regeringens instruktioner till Försäkringskassan lett till att många förlorat sin assistans.

De tre företrädarna anser att regeringen inte har haft för avsikt att ändra lagen eller vidta åtgärder för att värna rätten till assistans utan istället det motsatta. De upplever en passivitet från Regeringen under mandatperioden och anser att utifrån att Regeringen styr riket står som ansvariga för de försämringar som skett för målgruppen inom LSS.

Man framhåller också att några nedskärningar i LSS-assistansreformen som innebär att människor mister chansen till ett självständigt inte kommer att accepteras.

Då Stockholms stad är landets största kommun framhålls att det är den kommun som blir mest berörd och enligt Författarna bör staden agera och kräva förändringar i lagstiftningen, inte enbart utifrån domens konsekvenser utan för att återuppta LSS-reformens intention om ett värdigt liv för personer med funktionsnedsättning och Lotta Edholm (L), Karin Ernlund(C) samt Erik Slottner (KD) yrkar:

- Att stadsledningskontoret redogör för vilka konsekvenser förändrad rätts- och myndighetspraxis sedan 1 januari 2015 har fått för stockholmares personliga assistans
- Att kommunstyrelsen tillskriver regeringen föra att påtala sin oro inför den försämrade rätten till personlig assistans och de konsekvenser det får för berörda stockholmare och staden

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialnämnden i Stockholms stad följer den utveckling som lyfts fram i skrivelsen, där lagens utformning ger utrymme för tolkningar och många frågor har avgjorts i domstol. Årligen rapporteras och analyseras insatser enligt SoL och LSS för personer med funktionsnedsättning i socialtjänstrapporten. Diskussion har förts att granska insatsen personlig assistans närmare utifrån hur de tvåårsprövningar som Försäkringskassan påbörjade 2016 och 2017 och som förväntades ge effekt hos stadsdelsnämnderna. Sedan regeringens frysning av tvåårsomprövningar är denna effekt dock ej att vänta i samma utsträckning.

Socialnämnden har tillsammans med SLK i december 2017 svarat på regeringens remiss "Promemoria: Vissa förslag om personlig assistans". Regerings förslag till åtgärds paket syftar till att dämpa effekterna av den senaste tidens snabba förändringar i rättspraxis i avvaktan på LSS-utredningens betänkande. Förvaltningen anser att de föreslagna lagändringarna innebär en minskad oro för personer som mottar assistans och deras anhöriga och har ställt sig positiva till de framlagda förslagen i sin helhet.

Då lagstiftningen som reglerar den personliga assistansen tillkom för mer än 20 år sedan är det välkommet att regeringen beslutat om, att inom ramen för LSS-utredningen, se över den.

I avvaktan på att de förslagna lagändringarna träder i kraft samt att LSS-utredningens arbete slutförs och presenteras fortsätter nämnden att följa utvecklingen, samverka med Försäkringskassan samt bistå stadsdelsnämnderna med vägledning utifrån gällande lagrum och praxis.

När LSS-utredningens förslag skickas på remiss bör socialnämnden lämna synpunkter på de konkreta förslagen i betänkandet.

Bilagor

1. Skrivelse till kommunstyrelsen om att värna om rätten till personlig assistans.